Enquête Functionarissen Gegevensbescherming

Een onderzoek naar de invulling van de functie van FG in de praktijk en hoe FG's hun werk en werkomgeving ervaren.

12 oktober 2018

Het CIP betracht zorgvuldigheid bij het samenstellen van zijn publicaties. Het kan echter voorkomen dat er toch sprake is van omissies of onjuistheden. Het is altijd de verantwoordelijkheid van de lezer zelf dit te beoordelen en te corrigeren indien hij zich baseert op of gebruik maakt van een CIP-publicatie

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming.
Voor dit werk geldt een Creative Commons Naamsvermelding GelijkDelen 4.0 verleend door het CIP. Zie http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/

Inhoud

Inleiding/aanleiding 3
Uitgelicht 4

1 Profiel van de respondenten 5
1.1 Welke sectoren 5
1.2 Omvang van de organisaties 5
1.3 Leeftijd 6
1.4 Honorering 6

2 Opleidingen en ervaring 8
2.1 Jaren werkervaring 8
2.2 Vooropleidingen 8
2.3 Vakopleidingen 9

3 Functie-invulling - formatief 10
3.1 Tijdsbeslag van de functie 10
3.2 Belangenconflict? 11
3.3 Soort dienstverband 11

4 Functie-invulling - Inhoudelijk 12
4.1 Accent in het dagelijks werk 12
4.2 Hoe vindt toezicht plaats 12
4.3 Inhoud van het toezicht 13
4.4 Rapportage over het toezicht 13
4.5 Invulling adviesrol 13

5 Betrokkenheid bij de uitvoering 14
5.1 Betrokkenheid bij (D)PIA's 14
5.2 Datalekken 15
5.3 Verwerkingsregister 15
5.4 Betrokkenheid bij bewustwording en opleiding medewerkers 16
5.5 Betrokkenheid bij klachtafhandeling 16

6 Positionering van de FG in de organisatie 17
6.1 Verplichting en status van inrichting van de functie. 17
6.2 Positie in de hiërarchie van de organisatie 17
6.3 Ter beschikking staande middelen (medewerkers, budget) 17
6.4 Onafhankelijkheid 18
6.5 Over commitment van bestuur/directie 18
6.6 Over bereikbaarheid van medewerkers in de organisatie 19

7 Privacy-bewustzijn van de organisatie 20
8 Contacten buiten de organisatie 21
8.1 Steun van kenniskringen 21
8.2 Relatie met de Autoriteit Persoonsgegevens 22

9 Algemene opmerkingen en suggesties 23

Colofon 24

Bijlage I: Algemene opmerkingen en suggesties. 25
Bijlage II: Overige taken waarop accent ligt bij FG's 29
Bijlage III: Steun van overige instanties 30
Bijlage IV: Specifieke opleidingen 31
Bijlage V: De vragenlijst 34
Bijlage VI: Samenstelling respondenten naar sector/type organisatie 40

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Inleiding/aanleiding

Het beroep van Functionaris Gegevensbescherming (FG) bestaat zo'n twintig jaar. Sinds de AVG van kracht werd, is de positie en de rol van de FG meer prominent neergezet en zijn in veel organisaties FG's benoemd. Daar staat tegenover dat het beroep van FG niet beschermd is en de eisen waaraan de functionaris moet voldoen niet duidelijk zijn.

Om na te gaan hoe de invulling van de functie van FG in de praktijk gestalte krijgt en hoe FG's hun werk en werkomgeving ervaren, heeft CIP in samenwerking met de VNG en iBestuur een enquête uitgezet. We hopen dat de uitkomsten kunnen bijdragen aan het formuleren van nadere eisen aan het beroep, nadere input kunnen opleveren voor opleidingscriteria, etc.

Dit document bevat een analyse van de antwoorden die FG's in september 2018 hebben gegeven op de vragen in de enquête. Een samenvatting van de uitkomsten vindt u op pagina 4.

We zijn veel dank verschuldigd aan allen die hebben meegedaan. De grote respons draagt in hoge mate bij aan de relevantie van de uitkomsten. 173 mensen hebben de enquête volledig ingevuld. Enquêtes die onvolledig zijn ingevuld - 41 stuks - konden we bij de verzameling van de scores dan ook gemakkelijk buiten beschouwing laten. Eventuele inhoudelijke 'vrije tekst' antwoorden en overige opmerkingen of suggesties in deze inzendingen zijn wel meegenomen in de analyse voor zover van toepassing en worden tevens integraal weergegeven in Bijlage I.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Uitgelicht

FG's zijn over het algemeen behoorlijk tevreden over hoe zij hun rol c.q. functie in de organisaties kunnen invullen en uitvoeren, in deeltijd of voltijds, en wel of niet in combinatie met andere taken. Velen zijn juridisch geschoold of georiënteerd en adviseren liever dan dat zij toezicht houden.
Veruit de meeste FG's kunnen rapporteren zoals aanbevolen: rechtstreeks aan het hoogste niveau in de organisatie (bestuur of algemeen directeur).
Budget (bij voorkeur structureel) en het moeizaam verkrijgbare commitment in de organisatie zijn nog wel aandachtspunten en 1/3 deel van de respondenten vindt de toegemeten tijd voor hun werk eigenlijk niet toereikend.

Ze zijn ook niet vies van 'hands on': de meeste FG's houden zich actief bezig met de beoordeling en afwikkeling van datalekken en zijn actief betrokken bij de totstandkoming en het beheer van het verwerkingsregister. Het *onderhoud* van het register zou nog wel een aandachtspunt kunnen worden, aangezien nog niet de helft aangeeft dat dit geregeld is.

De dominante salarisgroep is over het geheel gezien de categorie 4000 - 5000 euro (voltijds); tussen grote en kleine organisaties bestaat weinig tot geen verschil in honorering. Opvallend is dat zelfs bij de grote organisaties het FG-werk veelal in deeltijd wordt gedaan, maar het grote merendeel heeft geen problemen met een functiecombinatie. De gemiddelde leeftijd is 47 jaar.

Functies die men naast de FG-functie uitvoert zijn zeer uiteenlopend, maar het meest komen voor:

- Informatiebeveiligingsfuncties (vooral veel CISO's) en andere privacy-gerelateerde functies (anders dan FG).
- Informatiemanagement en bedrijfsvoeringsfuncties.
- Audit- en Compliancyfuncties en functies die met 'Risk' te maken hebben.

Dit is niet verwonderlijk gezien de werkervaring van de FG's, opgedaan in een groot aantal vakken en functies. De volgende vakgebieden zijn daarin dominant:

- Juridisch vakken
- Informatiemanagement en ICT
- Informatiebeveiliging en Privacy
- Audit/Compliancy

Een kleine meerderheid van de FG's beaamt volmondig de awareness bij en de steun van de directie. Dit betekent tegelijkertijd ook dat er in veel organisaties op dit punt nog wel wat te winnen valt.

Een grote meerderheid van de FG's voelt zich altijd vrij om advies te geven, ook als dit niet populair is bij het management. FG's geven aan meer moeite te hebben medewerkers te overtuigen van het belang van privacy. Hierbij moet ook het middelmanagement worden begrepen. Aanzetten tot gedragsverandering van deze groepen wordt als nog lastig gezien. Men weet het, men heeft beleid, naar de FG wordt geluisterd, maar de echte invulling in de organisatie blijft nogal eens achter.

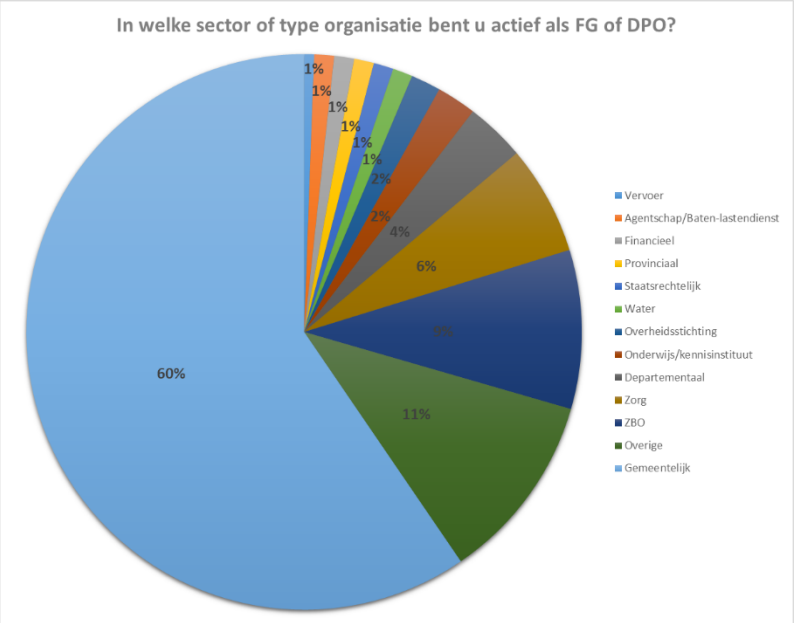
Opvallend weinig FG's (4%) heeft een zuivere toezichthoudende functie-invulling, bij 38% ligt de nadruk op advies. Bijna de helft hanteert een gelijkwaardige verdeling van toezicht en advies.

Ten slotte: velen hebben behoefte aan contact met de Autoriteit Persoonsgegevens, echter maar weinig hebben dat daadwerkelijk.

1 Profiel van de respondenten

(Vragen 2, 3, 5, 31)

In Bijlage VI staan de gegevens die tot deze tabel leiden.

1.1 Welke sectoren

Ca. 60% van de 173 respondenten is werkzaam bij/voor gemeenten of gemeentelijke instellingen zoals Gemeenschappelijke Regelingen.

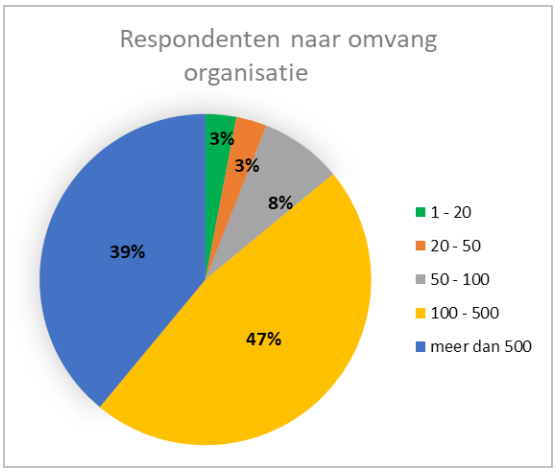
Ca. 22% komt van overige overheidsorganisaties (zoals ZBO's, agentschappen, waterschappen, provincies, overheidsstichtingen en onderwijsinstellingen). 18% is werkzaam in overige sectoren.

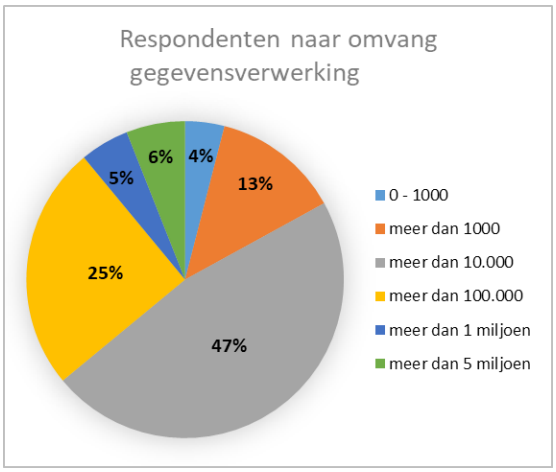
Er zijn relatief weinig respondenten onder de agentschappen. Een groot deel van de agentschappen leunt op de FG van het ministerie, waarbij sommige ministeries dit ook nog hebben gebundeld.

Bij de analyse richten we ons vooral op de groep als totaal. Daarnaast wordt, waar relevante verschillen optreden, hier en daar onderscheid gemaakt tussen de groepen Gemeentelijk - niet Gemeentelijk enerzijds en Overheid - niet-Overheid anderzijds. Diepere vergelijkingen komen niet aan de orde, aangezien die statistisch niet relevant zijn.

1.2 Omvang van de organisaties

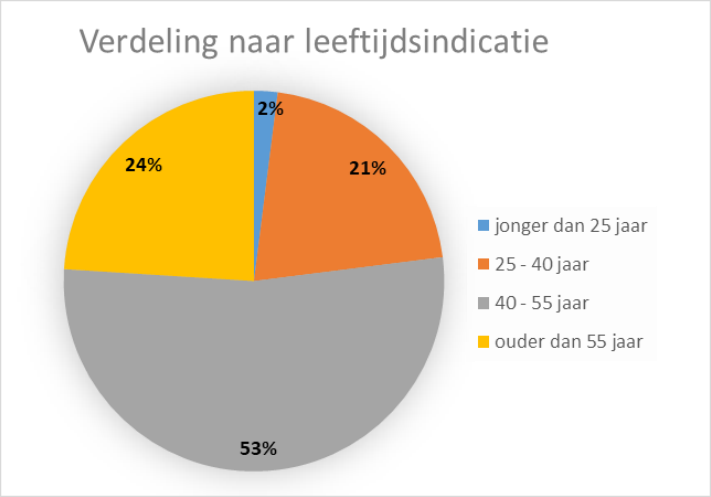
Onderstaand linker diagram toont dat 86% van de respondenten uit grotere organisaties (100+) afkomstig is. In het rechterdiagram is te zien dat 60% van de respondenten werkt bij organisaties die gegevens verwerken van tussen de 1.000 en 100.000 personen. Dit zijn vrijwel allemaal gemeenten. De grootste verwerkers zijn te vinden onder de uitvoerders/ZBO's als Belastingdienst, DUO, UWV en SVB.

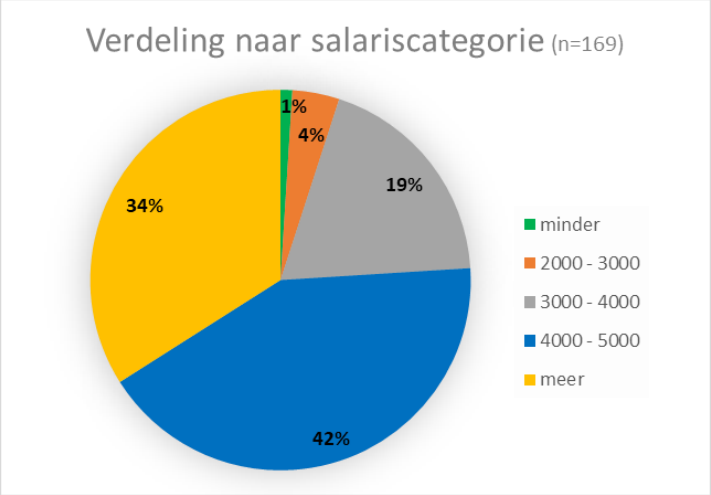
1.3 Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de FG's in dit onderzoek is 47,5 jaar Hiernaast ziet u de verdeling van de leeftijdsgroepen.

1.4 Honorering

169 respondenten hebben een salaris-indicatie opgegeven.

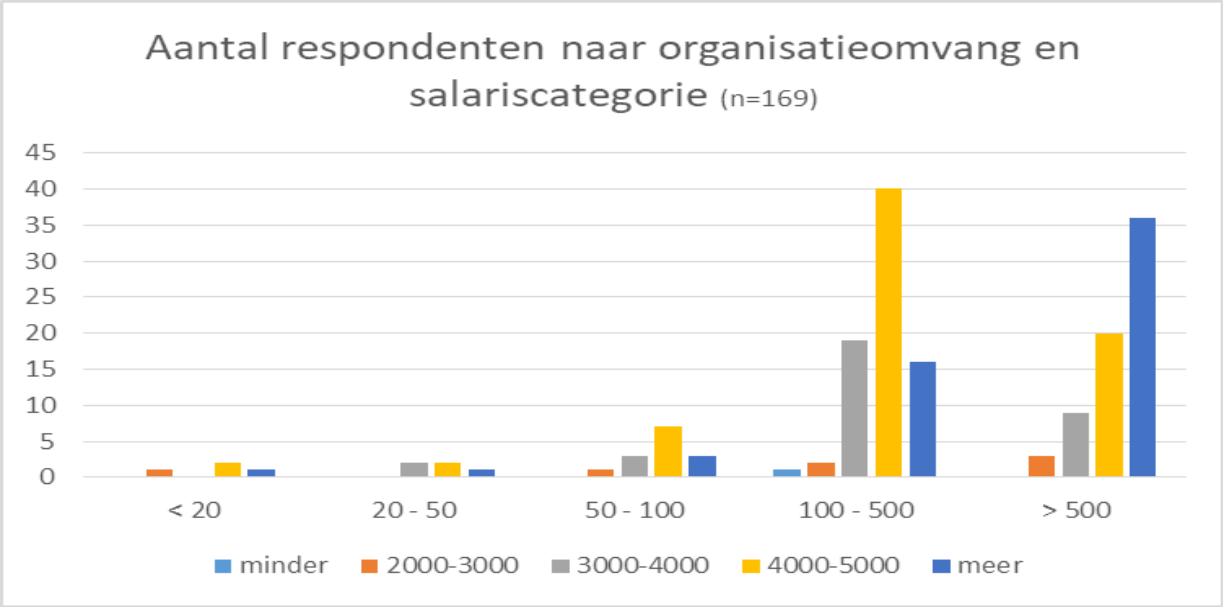
De volgende tabel laat zien hoe de salarissen verdeeld zijn in de verschillende organisatiegroottes.

	Organisatie omvang (aantal werknemers)						
Salarisindicatie	< 20	20 - 50	50 - 100	100 - 500	> 500	Tot	%
minder	0	0	0	1	0	1	1%
2000-3000	1	0	1	2	3	7	4%
3000-4000	0	2	3	19	9	33	20%
4000-5000	2	2	7	40	20	71	42%
meer	1	1	3	16	36	57	34%
						169	100% [1]

[1] Er is een verschil van 1% door afrondingseffect.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Grafisch ziet dat er zo uit:

- Tussen grote en kleine organisaties bestaat weinig tot geen verschil in honorering.
- De dominante salarisgroep is over het geheel gezien de categorie 4000 - 5000 euro.
- Hoofdzakelijk in de organisaties met meer dan 100 werknemers worden vaker hogere salarissen worden gehaald.
- Bij organisaties met meer dan 500 medewerkers is een duidelijk oplopend patroon zichtbaar: van het kleinste aantal personen in de laagste looncategorie, oplopend naar de meeste personen in de hoogste categorie. Bij deze organisaties is de dominante salarisgroep dus de categorie boven 5000 euro.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

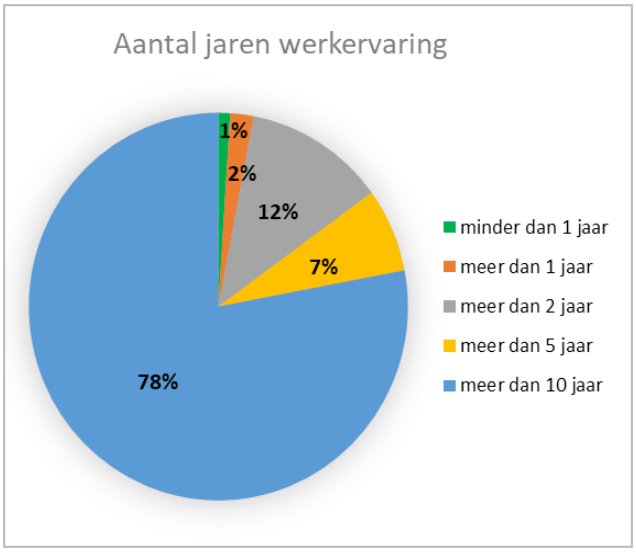
2 Opleidingen en ervaring

(Vragen 26 t/m 30)

2.1 Jaren werkervaring

83% van de respondenten beschikt over werkervaring, opgedaan in een groot aantal vakken en functies. De volgende vakgebieden zijn daarin dominant:

- Juridisch vakken
- Informatiemanagement en ICT
- Informatiebeveiliging en Privacy
- Audit/Compliancy

Voor het toch relevante percentage van 17% van de functionarissen betreft het hun eerste baan.

Een flinke meerderheid van de respondenten met werkervaring heeft een langdurige werkervaring (>10 jaar), zoals te zien is in de figuur rechts.

Over de sectoren heen hebben de FG's een even lange werkervaring. Tussen gemeenten en niet-gemeenten is eveneens geen noemenswaardig onderscheid is te duiden.

2.2 Vooropleidingen

De vraag in de enquête over opleidingsniveaus liet ruimte voor eigen invulling. Daardoor kunnen geen harde cijfers worden gegeven. Wel kan het hiernavolgende beeld worden opgemaakt.[2]

Academisch niveau: 65% van de mensen vermeldt opleidingen op dit niveau. O.b.v. de aangegeven opleidingen schatten we dat ca. 35 à 40% van de mensen een academische opleiding heeft afgerond en dat het overige deel latere specialistische opleidingen op academisch niveau heeft gevolgd. Voor meer dan de helft van de groep academisch geschoolden was Rechten de studierichting.

Hbo niveau: 38% van de mensen vermeldt opleidingen op dit niveau. De lijst is zeer divers en varieert van tolk via hogere landbouwschool tot fysiotherapie. Opleidingen op de gebieden Informatica, informatiebeveiliging en financiën/economie domineren in de lijst.

Mbo niveau: 6% van de mensen vermeldt opleidingen op dit niveau, in uiteenlopende richtingen.

[2] Het totaalpercentage is hier hoger dan 100% omdat sommigen aangeven opleidingen te hebben gevolgd op meerdere niveaus.

2.3 Vakopleidingen

In een open vraag konden respondenten aangeven welke specifieke, vakgerichte opleidingen zij hadden gedaan.
Vrijwel alle respondenten geven aan aanvullende opleidingen te hebben gevolgd. Het gaat dan om een grote verscheidenheid aan cursussen, in-huis-opleidingen van de eigen organisatie, trainingen van gespecialiseerde bedrijven, etc.

Opleidingen/instituten die wij 5 of meer keer tegenkwamen:

Opleiding	Aantal keer genoemd
CIPM	28
CIPP/E	27
Privacy opleidingen IIR	10
CISSP	6
SEP-trainingen	5
Opleidingen Duthler	5

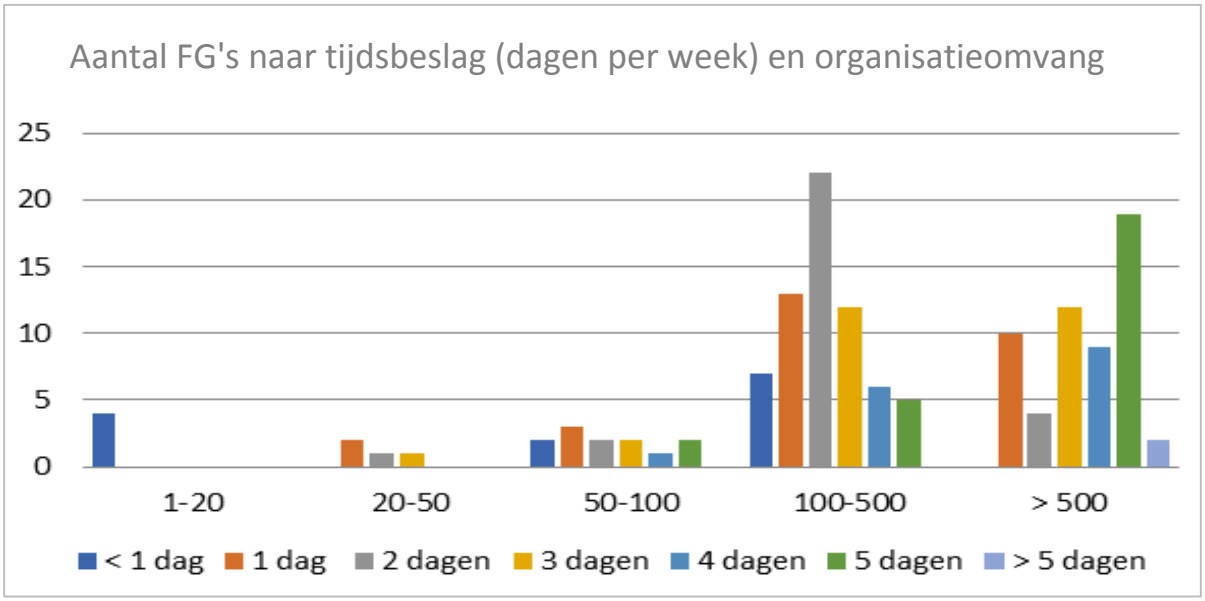
In Bijlage IV is de volledige lijst van genoemde opleidingen en cursussen opgenomen.

3 Functie-invulling - formatief

(Vragen 6 t/m 11 en 32, 33)

3.1 Tijdsbeslag van de functie

Voor 20% van de respondenten is de functie van FG een voltijdse dagtaak. Voor maar liefst 29% van de respondenten beslaat de functie daarentegen 1 dag per week of minder. Zoals verwacht kon worden, correleert het tijdsbeslag in zekere mate met de omvang van de organisatie. In de volgende figuur is dat te zien.

Op de horizontale as is de omvang van de organisatie aangegeven; de gekleurde balken geven het aantal FG's aan naar de tijdsduur die zij per week kunnen besteden aan hun taken.

- Opvallend is dat zelfs bij de grote organisaties het merendeel van het FG-werk deeltijd-invullingen zijn.
- 2/3 deel van de respondenten vindt de beschikbare tijd toereikend, 1/3 komt eraan tekort.
- Hierbij is geen duidelijke samenhang te vinden met het aantal dagen dat men ter beschikking heeft. Het is zelfs zo dat de groep van 1 dag per week meer tevreden is met de beschikbare tijd dan de groep die 2 of 3 dagen heeft.

In 12% van de organisaties is meer dan één FG aangesteld. In deze organisaties is een kleine helft tevreden met de tijd die beschikbaar is voor het FG-werk.
Bij de grotere groep (88%) van de organisaties die één FG hebben is meer dan 2/3 deel van de respondenten tevreden met de beschikbare tijd.

Over het geheel genomen oefent ruim 60% van de FG's naast hun FG-functie ook een andere functie uit. Niet verwonderlijk omdat voor de meesten de FG-functie een deeltijdfunctie of -rol is.
Dit percentage is in het gemeentesegment 10% lager, daar wordt de FG-functie dus iets minder vaak gecombineerd met een andere functie.

De functies die men naast de FG-functie uitvoert zijn zeer uiteenlopend, maar het meest komen voor:

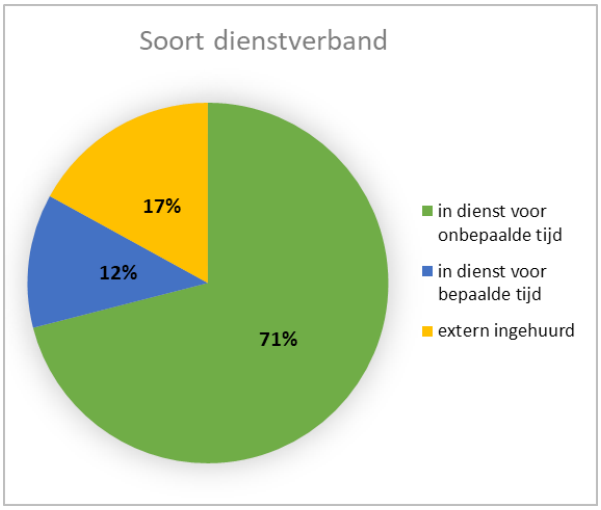
- Informatiebeveiligingsfuncties (vooral veel CISO's)
- Andere privacy-gerelateerde functies
- Informatiemanagementfuncties
- Bedrijfsvoeringsfuncties
- Audit- en Compliancyfuncties en functies die met 'Risk' te maken hebben

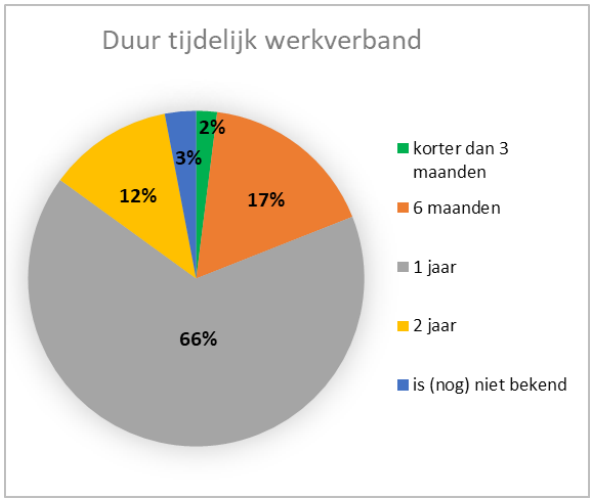
3.2 Belangenconflict?

- Het grote merendeel (ca. 88%) geeft aan geen problemen te hebben met een functiecombinatie.
- Een klein deel (ca. 12%) van de respondenten bevestigt dat dubbele functies tot belangenconflicten (kunnen) leiden.
- De helft van deze groep ervaart een conflict vooral in de tijdsbesteding, voor de andere helft is het vooral een conflict tussen toezicht en uitvoering ('pettenprobleem').

3.3 Soort dienstverband

71% van de FG's heeft een vast dienstverband voor onbepaalde tijd. Van de mensen met tijdelijke contracten heeft 66% een 1-jaars contract, zoals in hieronder (rechts) is te zien.

Een verband met organisatiegrootte of sector blijkt niet uit de resultaten.

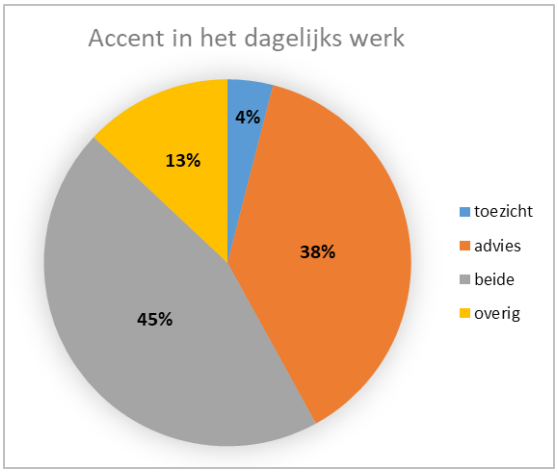
4 Functie-invulling - Inhoudelijk

(vragen 12 t/m 25)

4.1 Accent in het dagelijks werk

Gevraagd waarop het zwaartepunt in het dagelijks FG-werk ligt, toezicht, advies of beide, antwoorden de FG's als volgt:

- Opvallend weinig FG's (4%) hebben een zuivere toezichthoudende functie-invulling.
- 45% hanteert een gelijkwaardige verdeling van toezicht en advies.
- 38% legt het accent bij advies.

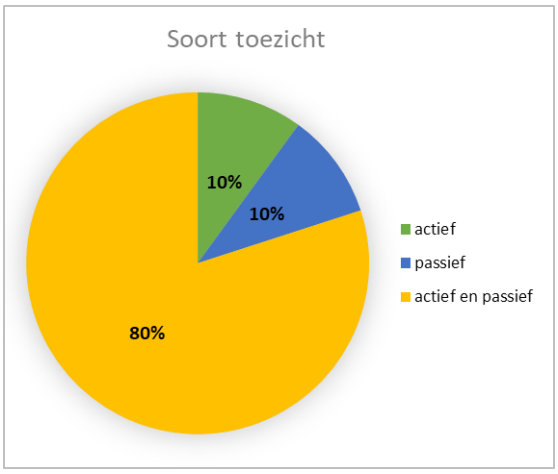
De 13% die 'overige taken' aangeeft, vermeldt ook verschillende (combinaties van) adviestaken. Zie Bijlage II voor wat zij daarbij opgeven.

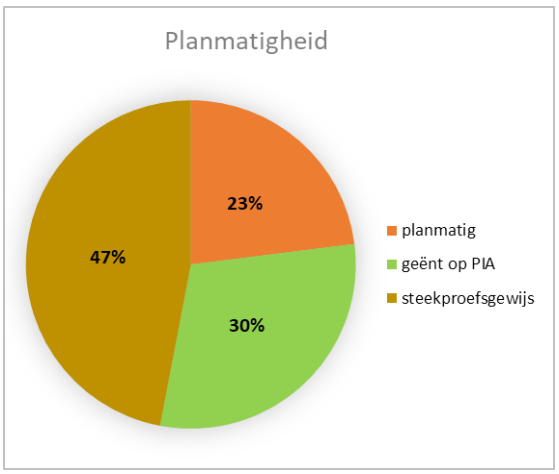
4.2 Hoe vindt toezicht plaats

De vragen naar de wijze waarop toezicht plaatsvindt (soort en planmatigheid):

- soort: actief/passief
- planmatigheid: planmatig/steekproefsgewijs/geënt op PIA's

worden als volgt beantwoord:

4.3 Inhoud van het toezicht

Op de keuzevraag welke stelling het meest van toepassing is bij *de inhoud* van het toezicht antwoorden de FG's:

Ik richt mij vooral op compliance. (Is aan de formele regels voldaan)	6%
Ik richt mij vooral op de bedoeling van de AVG. (Zijn de maatregelen effectief)	32%
Ik richt mij op een evenwichtige mix van beide	62%

4.4 Rapportage over het toezicht

Op de vraag waarop in de dagelijkse praktijk het accent ligt als het gaat om *rapportagelijnen* wordt als volgt geantwoord:

Ik richt mijn toezichtbevindingen aan de hoogst verantwoordelijke	57%
Ik richt mijn toezichtbevindingen aan de gemandateerde verantwoordelijke	27%
Ik richt mijn toezichtbevindingen aan de operationeel management en werkvloer	16%

4.5 Invulling adviesrol

Gevraagd naar *proactiviteit* bij de invulling van de adviesrol wordt als volgt geantwoord:

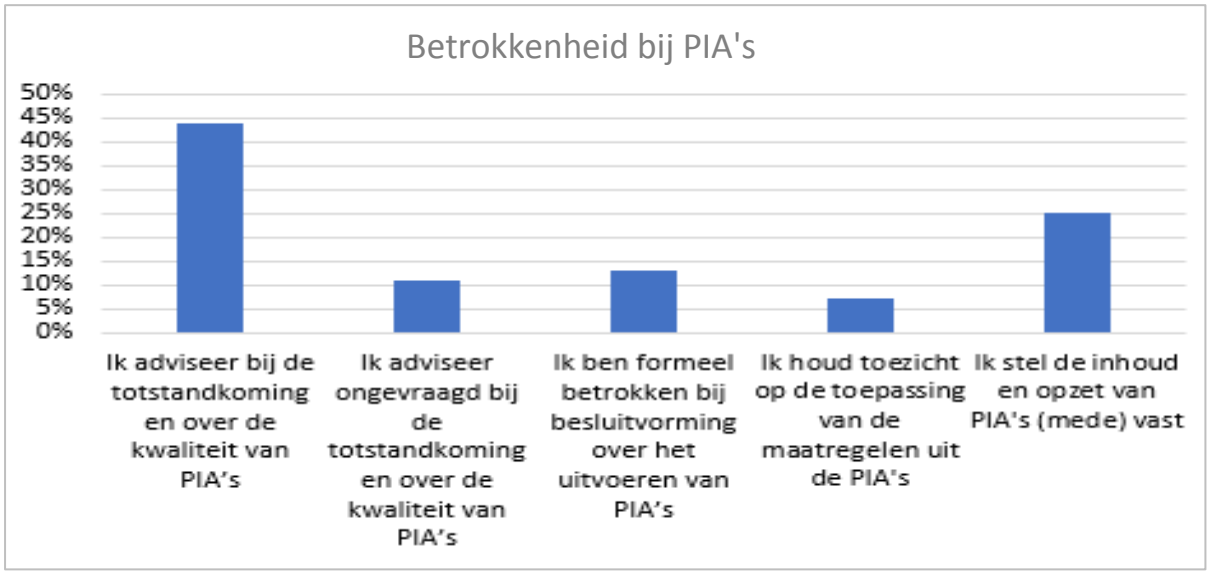
Actief, ik geef ongevraagd advies	23%
Passief, ik geef alleen gevraagd advies	3%
Beide	74%

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

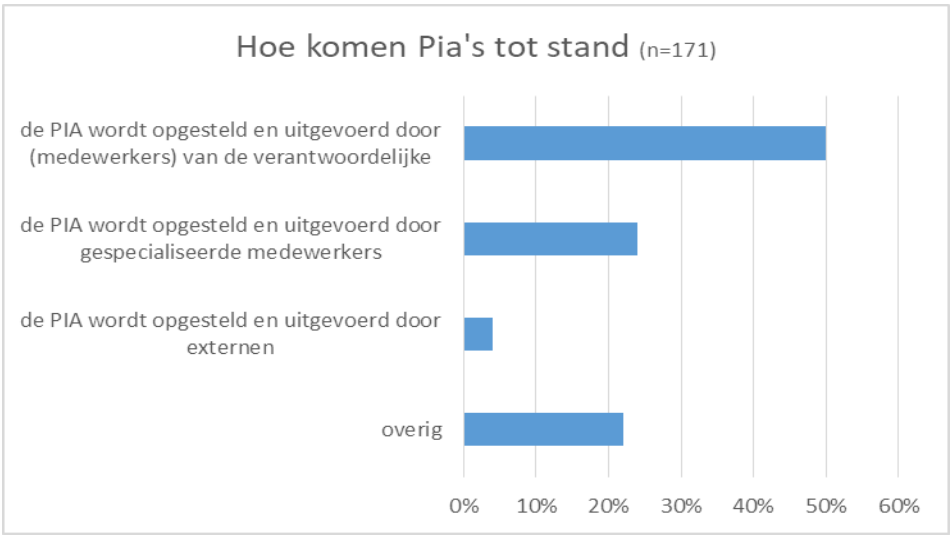
5 Betrokkenheid bij de uitvoering

5.1 Betrokkenheid bij (D)PIA's

De meeste FG's (eveneens 83%) hebben bemoeienis met de PIA's in de organisatie. Zij blijken op verschillende manieren betrokken bij totstandkoming van de PIA's, zoals te zien is in deze grafiek:

In de helft van de gevallen worden PIA's uitgevoerd door de medewerkers van de procesverantwoordelijke zelf.

Respondenten die voor 'Overige' hebben gekozen geven veelal aan dat het combinaties zijn van medewerkers van de verantwoordelijk manager en gespecialiseerde medewerkers.
Een deel van de respondenten, ongeveer 8%, geeft tevens aan dat nog geen PIA's zijn uitgevoerd.

5.2 Datalekken

Het was een simpele, enkelvoudige vraag en de uitkomst is dat ook. Verrassend of niet, de meeste FG's houden zich actief bezig met de beoordeling en afwikkeling van datalekken (83%).

5.3 Verwerkingsregister

De meeste FG's (86%) zijn betrokken bij de totstandkoming en het beheer van het verwerkingsregister, zoals te zien is in onderstaande figuur. 33% houdt het register zelf bij.

Over het geheel genomen geeft 58% aan dat het verwerkingsregister van voldoende kwaliteit is om er toezicht mee te kunnen uitoefenen. Hoe meer de FG zelf betrokken is, hoe meer hij of zij tevreden is over het verwerkingsregister. Uit de volgende tabel blijkt dat 85% van de FG's aangeeft dat minstens alle kritieke verwerkingen zijn gedocumenteerd.

Enkele kritieke verwerkingen zijn gedocumenteerd	15%
Alle kritieke verwerkingen zijn gedocumenteerd	31%
Alle verwerkingen zijn gedocumenteerd	10%
Alle verwerkingen zijn gedocumenteerd en het register wordt periodiek en wanneer nodig geactualiseerd	44%

Het onderhoud zou nog wel een aandachtspunt kunnen worden, aangezien maar 44% expliciet aangeeft dat dit geregeld is.

Ten slotte: 34% van de respondenten meldt dat de kwaliteit onvoldoende is en bij 8% is er nog in het geheel geen verwerkingsregister.

5.4 Betrokkenheid bij bewustwording en opleiding medewerkers

FG's zijn uiteenlopend, maar toch nog voor zo'n 95% betrokken bij 'bewustwording en opleidingen'. In aflopende mate van betrokkenheid:

Dit is mijn gedelegeerde verantwoordelijkheid	37%
Ik ben altijd betrokken bij ontwikkeling van trainingen	17%
Ik adviseer en participeer ad hoc	41%
Maakt geen deel uit van mij takenpakket	5%

5.5 Betrokkenheid bij klachtafhandeling

Over hun bemoeienis bij klachtafhandeling, verzoekschriften en het te woord staan van betrokkenen zeggen de FG's:

Dit is mijn gedelegeerde verantwoordelijkheid	38%
Ik adviseer en participeer ad hoc op verzoek van de organisatie	49%
Maakt geen deel uit van mij takenpakket	5%
Overige	8%

De mensen die 'Overige' hebben gekozen, geven vaak combinaties aan. Soms ook is de FG het escalatieniveau in het proces van klachtafhandeling.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

6 Positionering van de FG in de organisatie

(Vragen 34 t/m 43)[3]

6.1 Verplichting en status van inrichting van de functie.

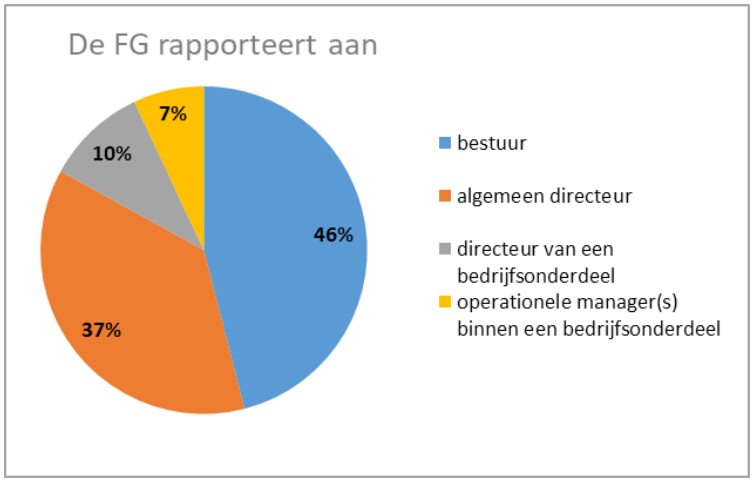
Voor bijna alle respondenten geldt dat de FG-functie voor hun organisatie(s) verplicht is (94%). Meestal is de functie dan ook formeel ingeregeld, maar niet altijd. Van de organisaties die verplicht zijn een FG aan te stellen moet een kleine 20% de functie nog formeel inrichten. Uit de invulling van de respondenten die 'Overige' hebben ingevuld valt wel op te maken dat deze groep bezig is met inrichten van de functie.

Voor veel agentschappen geldt dat zij zelf geen FG hebben aangesteld, maar steunen op de FG van het departement. Enkele departementen hebben de FG-functie ook zelf gebundeld, zodat het voorkomt dat agentschappen van meerdere departementen (en die departementen zelf) steunen op één FG (of FG-team). Zelf hebben ze meestal wel privacy officers aangesteld voor uitvoerende taken.

Bij gemeenten komt het veel voor dat FG's functioneren voor meerdere gemeenten.

6.2 Positie in de hiërarchie van de organisatie

Een aanzienlijk deel (83%) rapporteert direct aan het hoogste niveau in de organisatie (Bestuur of algemeen directeur).

6.3 Ter beschikking staande middelen (medewerkers, budget)

Zie in de tabel hiernaast het aantal *medewerkers* waarop de FG kan rekenen of die hij of zij kan aansturen.

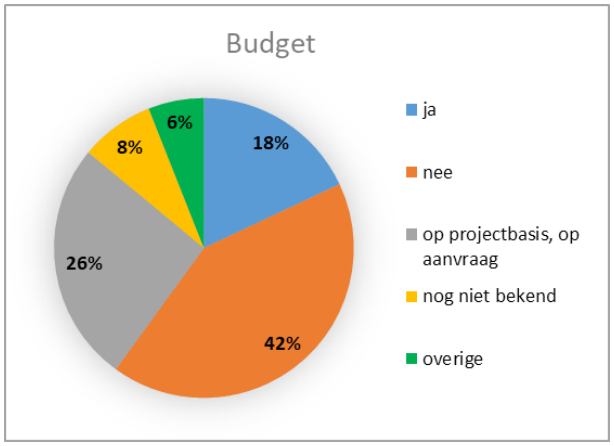
Geen medewerkers	29%
1-3 medewerkers	44%
4-6 medewerkers	15%
Meer dan 6 medewerkers	12%

Dit beeld verschilt niet noemenswaardig tussen gemeentelijke en niet-gemeentelijke organisaties. Er zijn ook geen relevante verschillen tussen grotere en kleinere organisaties vast te stellen.

[3] Vraag 36 is buiten beschouwing gelaten: is dubbel met 37 en minder scherp

Budget voor de FG is vaak nog niet structureel geregeld (slechts in 18% van de gevallen). Voor 42% nog in het geheel niet.

Degenen die 'Overige' invulden, geven vaak aan dat het budget onderdeel uitmaakt van informatiebeveiligingsbudget, dan wel dat het voor het komende jaar wel specifiek aangevraagd wordt.

14 mensen hebben antwoord gegeven op de vraag naar de *omvang van het budget*:

Het lage aantal respondenten op deze vraag laat geen conclusie toe over een eventueel verband met de omvang van de organisatie.

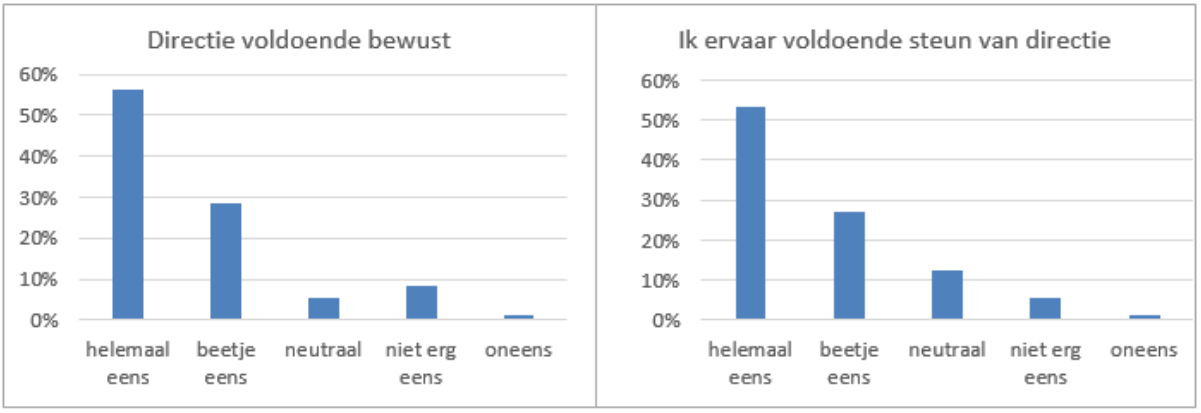
Budget < 10.000	3
Budget 10.000 - 50.000	6
Budget = 140.000	1
Budget = 1.000.000	2
	14

6.4 Onafhankelijkheid

88% van de FG's voelt zich altijd vrij om advies te geven, ook als dit niet populair is bij het management.
Van de groep van 12% die zich niet altijd vrij voelt, geeft 2/3 deel aan dat het hun functioneren niet wezenlijk belemmert en dat men het als een normale spanning in het werk ziet.
4% geeft aan de aarzeling om impopulair te adviseren als een flinke aanslag te beschouwen op het effectief functioneren.

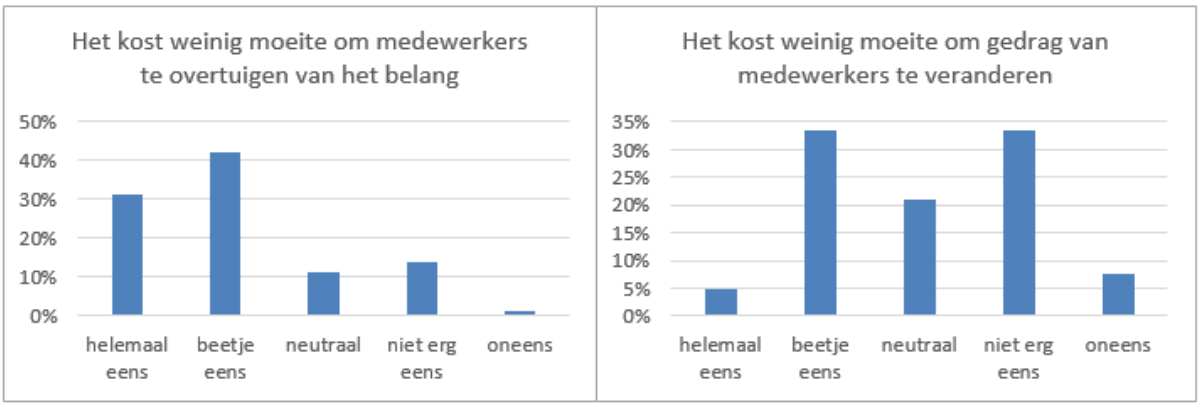
6.5 Over commitment van bestuur/directie

De volgende resultaten spreken voor zich: een kleine meerderheid van de FG's beaamt volmondig de awareness bij en de steun van de directie. Dit betekent tegelijkertijd ook dat er in veel organisaties op dit punt nog wel wat te winnen valt.

6.6 Over bereikbaarheid van medewerkers in de organisatie

FG's geven aan meer moeite te hebben medewerkers te overtuigen van het belang van privacy. Hierbij moet ook het middelmanagement worden begrepen. Aanzetten tot gedragsverandering van deze groepen wordt als nog lastig gezien.

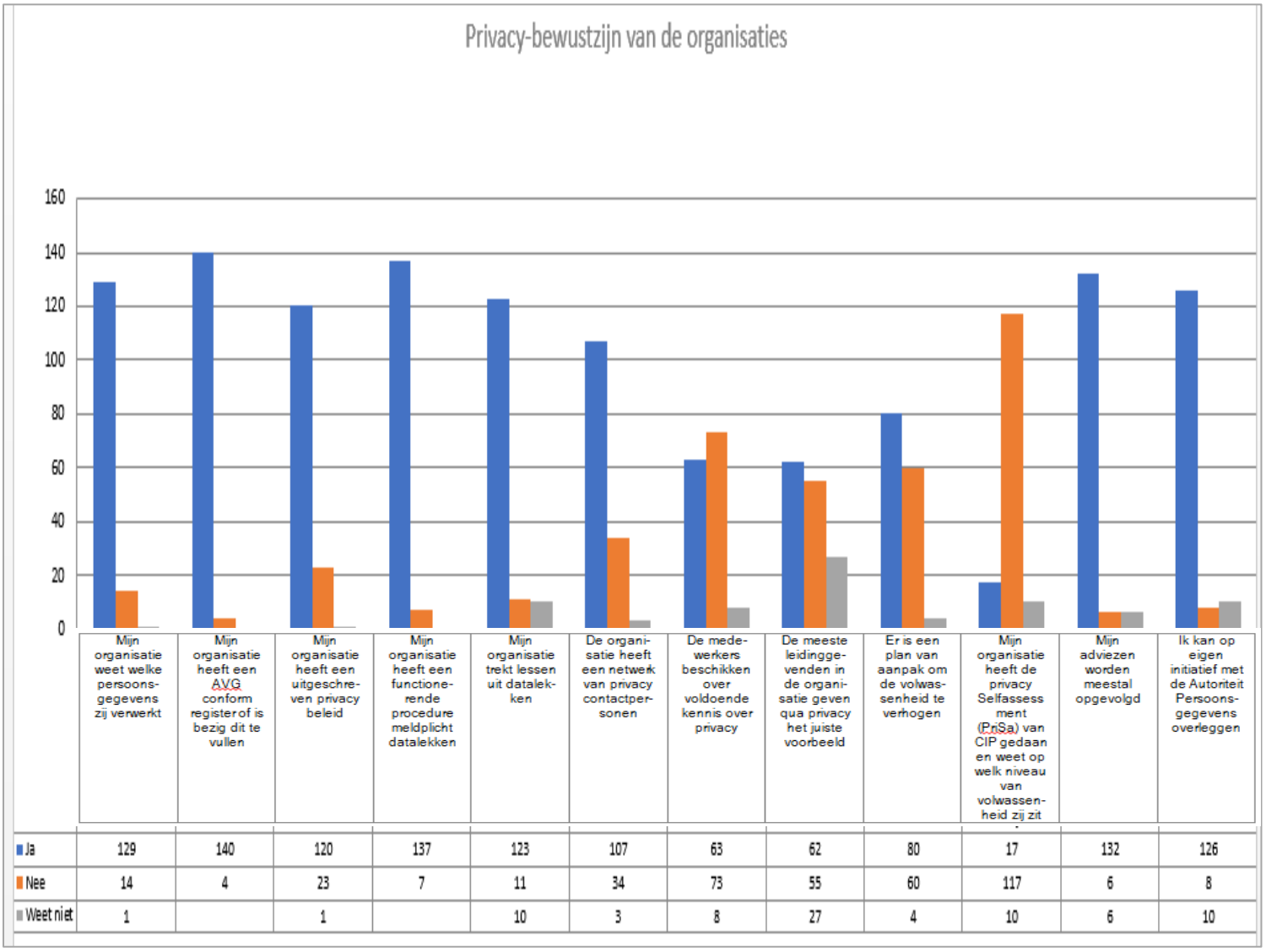

7 Privacy-bewustzijn van de organisatie

(vraag 4)

De hiernavolgende grafiek geeft een resumé van de antwoorden op vragen over het beeld van het privacy-bewustzijn in de organisaties. De conclusies zijn kort samengevat:

- men weet het
- men heeft beleid
- naar de FG wordt geluisterd
- de echte invulling in de organisatie blijft achter (kennisopbouw van medewerkers, voorbeeldgedrag van management, invulling van plannen voor groei in volwassenheid)

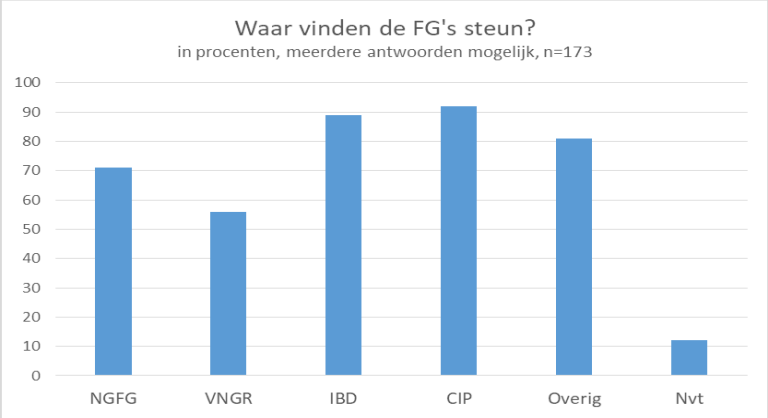
	Mijn organisatie weet welke persoons-gegevens zij verwerkt	Mijn organisatie heeft een AVG conform register of is bezig dit te vullen	Mijn organisatie heeft een uitgeschre-ven privacy beleid	Mijn organisatie heeft een functione-rende procedure meldplicht datalekken	Mijn organisatie trekt lessen uit datalek-ken	De organi-satie heeft een netwerk van privacy contactper-sonen	De mede-werkers beschikken over voldoende kennis over privacy	De meeste leidingge-venden in de organi-satie geven qua privacy het juiste voorbeeld	Er is een plan van aanpak om de volwas-senheid te verhogen	Mijn organisatie heeft de privacy Selfassess ment (PriSa) van CIP gedaan en weet op welk niveau van volwassen-heid zij zit	Mijn adviezen worden meestal opgevolgd	Ik kan op eigen initiatief met de Autoriteit Persoons-gegevens overleggen
Ja	129	140	120	137	123	107	63	62	80	17	132	126
Nee	14	4	23	7	11	34	73	55	60	117	6	8
Weet niet	1		1		10	3	8	27	4	10	6	10

8 Contacten buiten de organisatie

(vragen 44 t/m 46)

8.1 Steun van kenniskringen

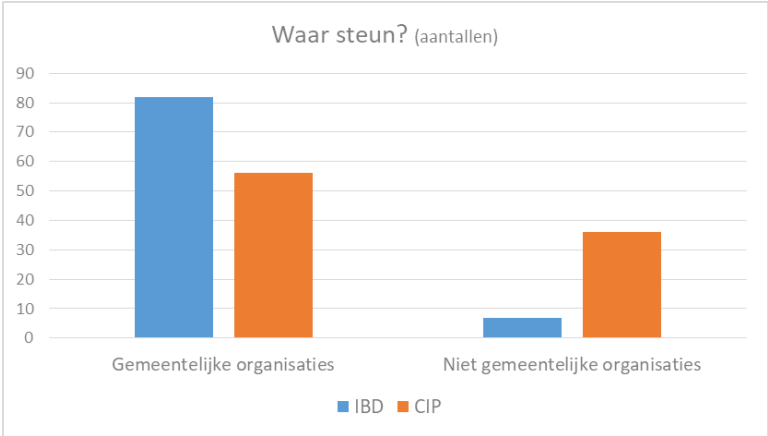
Waar hebben FG's steun van kenniskringen buiten de organisatie op het gebied van privacy:

Een aantal respondenten heeft ook overige instanties vermeld waarvan steun wordt ondervonden. Zie Bijlage III voor de invullingen. De meest genoemde instanties zijn de VNG[4], iAPP en SURF. Daarnaast wordt een variëteit genoemd van eigen overleggen, overleggen in de eigen koepels e.d.

Hiernaast is de ondersteuningsvraag uitgesplitst naar FG's van gemeenten en niet-gemeenten.

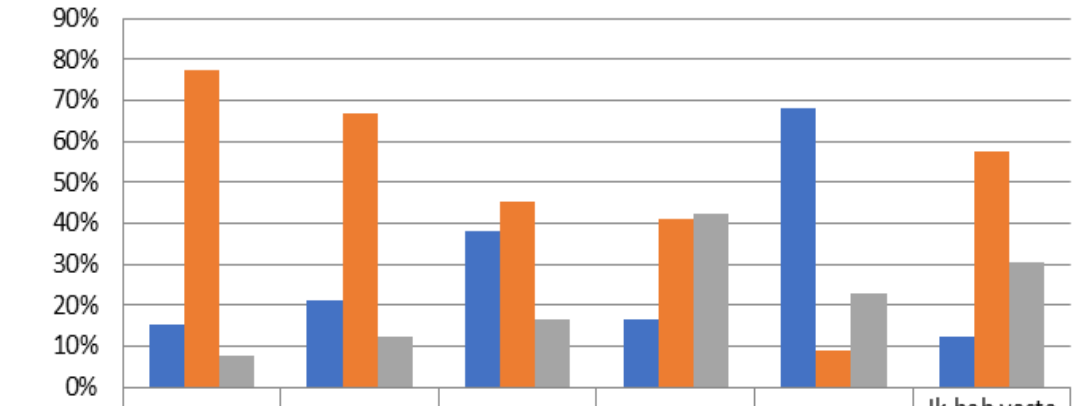
De grafiek is in overeenstemming met de verschillen in positionering van IBD en CIP: IBD staat specifiek voor de gemeenten opgesteld, terwijl CIP meer algemeen is gepositioneerd (en ook bij FG's in gemeenten in beeld is).

[4] De enquêtevraag (vraag 44) had 'VNGR' als een van de opties voorgesorteerd. In de toelichtingen bij 'Overig' wordt meestal 'VNG' vermeld. Het is onduidelijk of de respondenten daarmee VNG specifiek willen onderscheiden van VNGR.

8.2 Relatie met de Autoriteit Persoonsgegevens

De volgende figuur geeft aan hoe de FG's kijken naar hun relatie met de AP.

	Ik heb geen behoefte aan contact met de AP	Ik heb regelmatig contact met de AP	Website van AP beantwoordt meeste vragen	Vraag aan AP wordt doorgaans meteen en voldoende beantwoord	Persoonlijk contact met medewerkers van de AP is belangrijk	Ik heb vaste contacten bij de AP die ik rechtstreeks kan benaderen
Eens	15%	21%	38%	17%	68%	12%
Oneens	77%	67%	45%	41%	9%	58%
Nvt	8%	12%	17%	42%	23%	30%

Hieruit is op te maken dat men veel behoefte heeft aan contact met de AP (77%), echter maar weinig contact heeft (67%).
Slechts weinigen geven aan vaste contacten te hebben bij de AP (12%). Mogelijk ligt in de verbetering van dit laatste de oplossing om de contacten tussen AP en het veld te intensiveren.

9 Algemene opmerkingen en suggesties

(vraag 46)

De enquête bood de deelnemers de mogelijkheid om opmerkingen toe te voegen, en daar is enthousiast gebruik van gemaakt. Zij bieden een boeiende kijk op aspecten van de praktijk van de FG.

De opmerkingen zijn divers en niet altijd even zakelijk of diplomatiek. Maar veel van de informatie kan allicht dienen voor achtergrond en tips voor actieprogramma's rond de FG-functie. Zo zijn er meerdere opmerkingen over behoefte aan ondersteuning, opleidingen, meer aandacht voor de toezichtrol etc.

In Bijlage I worden de gemaakte opmerkingen enigszins gerubriceerd maar verder zo goed als onbewerkt en op volgorde van binnenkomst weergegeven.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Colofon

Deze enquête is tot stand gekomen op basis van een initiatief van Diana Comijs, Functionaris voor de gegevensbescherming van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De vragenlijst is doorontwikkeld en verwerkt door het CIP, tevens verantwoordelijk voor de eerste analyse en het opstellen van dit rapport.
Voor het uitzetten van de vragenlijst en de publicatie van het rapport is samengewerkt met VNG Realisatie en iBestuur.

Amsterdam, september/oktober 2018

Over CIP

CIP is het Centrum voor informatiebeveiliging en privacybescherming van, voor en door overheidsorganisaties. Het heeft zich ontwikkeld tot een publiek-private netwerkorganisatie, waarin ook gespecialiseerde marktorganisaties als kennispartners deelnemen.

Het centrum is opgericht voor informatie-uitwisseling en kennisdeling ter verbetering van de informatieveiligheid van de overheidsdienstverlening. Inmiddels bestaat het CIP-netwerk uit een groot aantal overheidsorganisaties en (private) kennispartners. Kennis die in deze organisaties aanwezig is op het vlak van informatiebeveiliging en privacybescherming wordt binnen de samenwerking in CIP-verband op verschillende manieren gedeeld en toegankelijk gemaakt. Het produceren van themadocumenten met zoveel mogelijk inbreng vanuit het netwerk is er één van. Aangesloten organisaties leren van elkaars oplossingen en werkwijzen en kunnen samen komen tot afspraken daaromtrent. Door meer samen doen draagt het CIP ook bij aan het optimaal gebruik van overheidsmiddelen.

De producten van het CIP worden om niet ter beschikking gesteld onder de bepalingen van Creative Commons 4.0 "Naamsvermelding/GelijkDelen" (CC BY-SA); zie:
https://creativecommons.nl/ of https://nl.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Bijlage I: Algemene opmerkingen en suggesties.

(vraag 46, geclusterd maar verder ongeredigeerd)

FG

"Momenteel werken wij met 'lichte' privacy officers binnen de verschillende divisies. Deze hebben weliswaar opleiding gehad, maar zijn niet dedicated PO, wat na het implementatietraject ten koste gaat van de PO-taken. Ik dien een adviesnotitie in bij bestuur voor verandering."

"Goede actie om zo meer zicht op de situatie van FG's te krijgen. Belangrijke zaken zijn: uniforme functiebeschrijving (desnoods onderscheid voor grote en kleine gemeenten), plaats in de organisatie, certificering vd FG (m.i. hoeft de FG niet perse een jurist te zijn, misschien zelfs liever niet). O ja, en salariëring, deze is voor het belang van de rol en de plek in de organisatie wat aan de lage kant."

"Bestuurders zijn verantwoordelijk voor de inhoud, zij zouden hier een veel grotere rol in moeten spelen. Wat betekent privacy concreet voor de werkzaamheden van iemand? Juristen/FG's bepalen in praktijk vaak de strategie."

"FG's hebben een onafhankelijke positie nodig. Zij moeten privacy ook op de kaart kunnen en durven krijgen bij managers en bv de burgemeester."

"Ik heb als FG geen privacy juristen die mij ondersteunen. Ik heb een hele organisatie die oprecht zorgvuldig wil omgaan met informatie. Het zit in iedereen en iedereen heeft een rol/draagt een steentje bij. Als FG biedt ik handvaten, kaders, trainingen en denk mee."

"De toezichtrol moet meer gestalte krijgen, ontwikkelen normenkader bijvoorbeeld baseline privacy. De AVG is volop in ontwikkeling, knelpunten vinden met name in het sociale domein plaats (ook mbt kennisdeling onderling). Vragen zijn daarom niet altijd te beantwoorden omdat jurisprudentie ontbreekt. Uitgangspunt in die situaties is keuzesmaken, beargumenteren en vastleggen."

"De positie van FG is nieuw binnen de organisatie, daarom is de rol en positie nog in ontwikkeling en niet op alle vlakken uitgekristalliseerd."

"Het hangt erg van de FG zelf af of hij de ruimte die er geboden wordt ook benut. Het moet iemand zijn die de organisatie goed kent maar ook kan rekenen op draagvlak. Alleen een positionering conform de AVG is niet voldoende om uit de verf te komen."

AVG

"De AVG is een ogenschijnlijk noodzakelijk kwaad. Jammer dat die er is want privacy is van belang. Door de nadruk op procedurele kenmerken komt de waarborg voor privacy juist in gevaar."

"De complexiteit van implementeren van de Avg binnen de gemeentelijke domeinen is van hogere orde vergeleken met veel andere organisaties. Als voorbeeld verwijs ik naar artikel 6 lid 1c en 1e en lid 2 en 3 Avg met de daaraan gerelateerde lidstatelijke, voor gemeenten sectorale taakstellende, wetgeving. Bij medewerkers bestond de angst dat van de Avg niets meer mag. In werkelijkheid geldt de boodschap dat de sectorale taakstellende wetgeving vaak de piketpalen slaat wat betreft de verwerking van persoonsgegevens. De Avg legt hier overheen de verplichtingen inzake vastlegging verwerkingen, invulling rechten en de aantoonbaarheid, etc. De Avg verbiedt niet zomaar wat. Aan dit onderwerp zou door de branche organisaties ruimer aandacht kunnen worden besteed."

Autoriteit Persoonsgegevens

"Contact met de AP is nog niet nodig geweest. Wel indien nodig contact gehad met andere toezichthouders zoals DNB/AFM/ACM(NMA). Ik ben sinds 2003 werkzaam binnen het vakgebied Compliance en Risk en de ontwikkeling van bijbehorende awarenesstools, zoals e-learnings, workshops en toolboxen. Ook met Privacy gewerkt vanuit audit en control framework perspectief."

"Ik zou graag zien dat de AP met (grote) regelmaat (maandelijks) al dan niet i.s.m. het NGFG/CIP/PvIB themaworkshops (focus op één thema/AVG/UW-AVG-artikel/hoofdstuk) houdt. Wat mij betreft 's avonds."

"Direct contact met de AP zou fijn zijn."

"Ondanks herhaalde verzoeken heb ik als FG nog nimmer antwoord van de AP ontvangen op een aantal door mij gestelde vragen!"

"Mbt contact AP: nog niet nodig geweest"

"De kennis bij de AP is onvoldoende. Hebben alleen basiskennis. 1 keer belde ik de AP en wist de AP-medewerker niet wat de AVG is.... Ik bel ze niet meer"

"Ik ben FG voor drie organisaties die nauw samenwerken. Ik werk 4 dagen per week als FG en dat is te doen, omdat er sprake is van leverage: Wat ik voor de ene organisatie doe, kan ik ook gebruiken bij de andere. Het kennisniveau bij de AP is zo bedroevend dat ik het contact niet meer echt zoek. De behoefte is er wel, maar een antwoord waar ik wat mee kan zit er tot op heden niet in."

"De procedure, met name de website van de AP voor het aanmelden van datalekken is erg ongebruiksvriendelijk en zeker niet van deze tijd. Je ontvangt geen bevestiging van je aanmelding, terwijl je wel als contact persoon van een organisatie bekend bent. Ook als iemand anders van de organisatie de melding doet, ontvang je geen melding. Indien je na melding, deze wil aanvullen moet je alles opnieuw invullen. Totaal gebruiksonvriendelijk!!"

Certificering

"Beroep FG hoeft niet verder te worden geformaliseerd. Formele opleidingseisen niet nodig."

"Een certificering voor FG's zou helpen voor de functie."

"Duidelijkheid over certificeringsmogelijkheden/opleidingen vind ik wenselijk."

"Zorg voor certificaat opleiding fg, ondersteun fg's, zorg voor meer betrokkenheid en evt coaching"

"De functie van FG is nog veelal onontgonnen terrein. Ik zie uit naar passende waarborgen ingevolge het wettelijk kader."

"Vooropleiding gaat doorgaans alleen over opgedane kennis. In de discussie rondom de kwalificaties van een FG mis ik doorgaans aandacht voor de vaardigheden en gedragskenmerken en de ethiek van de persoon. Duthler heeft gewerkt aan een gedragscode voor FG's."

"Standaardisering en uniformiteit binnen de gemeentelijke overheid kan veel efficiency opleveren!
- Er dient een beroepsstandaard te komen van de FG .
- Er dient een FG opleiding te komen voor overheid en bestuur.
- Er dient een certificering van de FG te komen met aanvullend een puntenstelsel om de kennis op peil te houden."

Awareness

"Ik merk dat het veel tijd en energie kost om het onderwerp op de agenda van de verantwoordelijke te krijgen, ondanks de wet en regelgeving en de verplichte verantwoording. Het onderwerp wordt voornamelijk als lastig ervaren. Het is m.i. juist een tool om de kwaliteit van de organisatie te verbeteren, echter is kwaliteit vaak moeilijk uit te drukken in euro's en helaas zijn het toch nog steeds de euro's waar ze naar kijken. M.i. zou zeker een overheidsinstantie het goede voorbeeld moeten geven, maar merk ik dat ze terughoudend zijn rondom het "investeren en faciliteren" in onderwerpen als informatieveiligheid en privacy. Het hogere management/ directie ziet nog niet in dat we informatie (en het borgen van de privacy) nodig hebben om goede dienstverlening te kunnen leveren, informatie is het nieuwe goud, dus dan moet je het net zo belangrijk maken als de euro's. En als laatste merk ik, zowel binnen onze organisatie als in den lande, dat er te weinig (tot niks) gedaan is met de WBP, en daardoor hebben we niet alleen te maken met de "nieuwe" zaken die de AVG met zich mee bracht, we hebben ook een inhaalslag te maken wat eigenlijk binnen de WBP al opgepakt had moeten zijn."

"In commerciële organisaties (consultancy) is het vaak lastig privacy onder de aandacht te brengen."

"Er is een groot verschil tussen organisaties die al wel wat met de WBP deden en degenen die er vrij weinig mee deden. De cultuuromslag voor de laatsten is dusdanig groot dat het wat meer tijd kost om het op de rit te krijgen.
(Ik zit bij een onderwijsinstelling die vooral bezig is geweest met wat handig is en niet veel met de WBP.)"

"Er is nog veel werk aan de winkel binnen overheidsland (zowel landelijk als regionaal) om doordrongen te raken van zowel de inhoud als daadwerkelijke benodigde positionering van de functie Functionaris Gegevensbescherming. Het is een interne toezichthouder, adviseur, coördinator, manager etc.
Met nu nog de accenten op de laatste 3 aspecten. De cultuur is namelijk vooralsnog meestal niet geschikt om te accepteren dat een interne toezichthouder ook daadwerkelijk toezicht mag houden met de daarbij behorende bevoegdheden (zoals bij de FG het staken van verwerkingen/werkprocessen). Het is nu immers nog een groeimodel (wordt als argument gegeven). Echter, zonder handhavingsmogelijkheden, is het gevolg een zeer lange en trage cultuur- en gedragsverandering, die er wel sinds 25 mei 2018 reeds had moeten zijn."

"Bestuurders dienen doordrongen te zijn van hun verantwoordelijkheden en verplichtingen. De aansprakelijkheden zijn onvoldoende bekend totdat er een boete valt!"

Ondersteuning

"De AVGhelpdeskzorg van zorg en welzijn is handig en snel."

"De AP is een juridische vraagbaak. Ik ben echter op zoek naar een strategisch partner. Hoe krijgen we gezamenlijk privacy op een hoger niveau? Vraaggericht werken is dweilen met de kraan open. Bovendien leiden juridische antwoorden vaak helemaal niet tot zorgvuldige omgang in praktijk.... Privacy advies bestaat mi slechts voor max 25% uit privacyrecht. De rest is intern proces, ICT- mogelijkheden, bewustwording, logisch verstand, dienstverlening etc."

"Ik merk dat we als FG nogal alleen staan binnen de organisatie. Er zijn weinig mensen waar je over privacy kunt sparren. Alleen de CISO en privacy officer, verder niet. Ik heb dan ook zeker behoefte om collega FG's bij gemeenten te zien bij bv. workshops speciaal voor FG's. Ik zoek nu zelf de samenwerking op, mail of bel rechtstreeks. Maar het echt daadwerkelijk bij elkaar komen gebeurt ad hoc. Dat zou veel meer vanuit VNG of IBD gestimuleerd moeten worden."

"Ik heb behoefte aan betere ondersteuning door bijvoorbeeld VNG."

"Ik zou graag wat meer willen weten* over het auditen op accountability van een organisatie.
*guidelines of template"

"We dienen samen een auditmethode te ontwikkelen die toepasbaar is binnen de gemeentelijke overheid."

"Er zou een uniforme GEB moeten komen. Aart Thijhof van de gemeente Schiedam heeft een fraai werkbaar model ontwikkeld."

"Het drama rond de verwerkingsovereenkomst van de VNG dient snel opgelost te worden. Kan het CIP niet een helpende hand toesteken."

"VNG - CIP en zo nog meer organisaties zouden de handen ineen moeten slaan om tot een gezamenlijk Privacy of AVG platform te komen."

"Er zijn op dit moment diverse goede bronnen (CIP, VNG, IBD) waar je dezelfde vragen over kunt stellen als bij de AP. Zou goed zijn om te weten welke bronnen voor de FG's het meest waardevol zijn en welke soort vragen ze hebben."

Diversen

"De vraagstelling in de enquête heeft tot gevolg dat een minder genuanceerd beeld zal ontstaan van de werkelijke situatie bij veel organisaties. Mijn ervaring is dat veel organisaties goed bezig zijn, maar zeker nog niet klaar zijn. Voor die nuance is geen ruimte in de beantwoording. Ik heb er daarom gekozen voor de positieve beantwoording."

"Veel vragen zijn een beetje zwart / wit en houden geen of onvoldoende rekening met de ontwikkeling waar je als organisatie inzit."

"Landelijk mis ik beleidsstrategische visie, expertise, het vermogen om zin van onzin te onderscheiden (kwaliteitsbewaking) en evenwichtige dialoog over oplossingen op bestuurlijk niveau - kortom; leiderschap vanuit een weldenkend forum dat met z'n voeten midden in de toepassingspraktijk staat. Dé grote valkuil is blindelingse navolging van modellen, baselines, auditraamwerken, formaliteiten en AP/EDPB-zienswijzen, want daar zitten vaak denkfouten in. En op die manier doen we in feite afbreuk aan de AVG, waar zoveel de nadruk wordt gelegd op *passende* oplossingen. Passende oplossingen zijn maatwerk.
Zo zou ik ook het misverstand dat het artikel 30-register zo belangrijk is, graag beter bespreekbaar willen maken. Ook in deze enquete wordt hier teveel aandacht aan besteed. Had liever meer gevraagd naar het vermogen van organisaties en professionals tot oplossingsgericht werken."

"Mi blijft privacy teveel in de juridische hoek, een compliance vraagstuk. Ik zie dit ook deels terug is voorgaande vragen. Het zou mi moeten gaan om daadwerkelijk zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens."

"PIA's, verwerkingenregisters etc zijn geen doel op zichzelf. Het zijn instrumenten die je kunt inzetten. Wat kun je ermee, hoe bereik je een effect in praktijk? Verwerkersovereenkomsten leiden niet tot gezamenlijk de veiligste manier zoeken of bescherming van burgers. Ze leiden tot juridisch indekgedrag, aan beide kanten. Het is veel te complex voor de organisatie om mee te werken. Wat was het doel van een verwerkersovereenkomst?"

Bijlage II: Overige taken waarop accent ligt bij FG's

(vraag 12, op volgorde van binnenkomst)

- Eerst advies en inrichting, daarna toezicht.
- Nu in de "start" fase vooral advies, maar in verwacht in de toekomst het accent meer op toezicht.
- Brandjes blussen.
- Vooralsnog zijn de werkzaamheden gericht op het AVG-compliant zijn/worden.
- AVG compliancy implementeren; aan toezicht kom ik nog niet echt toe.
- Inventarisatie & opzetten governance.
- Compliancy werkzaamheden en advies.
- Uitvoerend.
- Aanvankelijk voor de AVG meer advies, nu steeds meer richting toezicht. Bezig met plan van aanpak ervoor.
- Concreet maken wat zorgvuldig omgaan met informatie in praktijk betekent en toezicht middels advies.
- Beide, maar ook uitvoerend vwb afhandeling datalekken.
- Advies en begeleiding opbouw privacyorganisatie / structuur, nog in mindere mate gestructureerd toezicht.
- Bij gebrek aan een privacy officer nu vooral adviestaken en privacy officer taken.
- Bewustwording creëren.
- Implementatie en advies.
- Toezicht advies en awareness vergroten.
- Toezicht, advies en ook nog een stuk uitvoering.
- Kwartiermaken met inbedding privacyaccountability.
- Coaching en informeren.
- Toezicht en advies + ondersteuning uitvoering.
- We zijn nog volop bezig met de implementatie van de AVG. Er is nog weinig sprake van toezicht.
- Implementatie.
- DPO taken.

© Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Bijlage III: Steun van overige instanties

(Vraag 44, ontdubbeld)

AP
Appgroep van opleiding cdpo
Baaten ICT Security
Bedrijf intern (wereldwijd)
Collega FG's en PO's
Collega FG's van NNextsecure
Conferenties
DDMA
Directe collega's binnen het departement en binnen de eigen organisatie
Diverse FG-groepen
Duthler Academy
Eigen netwerk van FG in regio
Eigen netwerken met FG's van vergelijkbare organisaties
Eigen samenwerkingsverband
EZK Privacyplatform
Geen diepgaande steun
Gemeentelijk samenwerkingsverbanden
IAPP
IAPP Fora
IBD
IIR-netwerk
Interdep FG's
Intervisiegroep van fg's
Intervisienetwerk
(ISC)^2
J&V@AVG
Juristen van koepels
Kenniskringen met diverse FGs
Landelijk netwerk van gemeentelijke FG's/privacyofficers
Landelijk platform CISO en FG (via SEP)
Landelijke en regionale werkgroepen voor FG's
LinkedIn groepen
Lokaal platform
MinBZK
NCSC
Netwerk
Netwerk mbt privacy
Netwerk regionaal
Netwerk van FG's
Netwerk van FG's binnen rijksoverheid
NOREA
Ondersteuning vanuit BDO
Overleg met collega-FG's van vergelijkbare organisaties
Privacy Company
Privacy kring van ministerie van Vws
Privacy Officers Community binnen Min. J&V
Privacyplatform binnen departement
PvIB
Regiogemeenten
Regionaal netwerk
Regionaal overleg met CISO's en FG regio gemeenten
Regionaal overleg met FG's
Regionaal platform CISO/FG gemeenten
Regionaal Privacy Overleg
Regionale denktanks/overleggroepen
Regionale FG meeting
Regionale netwerken van gemeentelijke FG's/privacyofficers
Regionale samenwerking
Rpfg
Sectorbrede gebruikersvereniging
Segment
Specifieke netwerken
Stuurgroep privacy waarin diverse gemeenten vertegenwoordigd zijn
SURF
SURF SCIPR
Vereniging voor privacyrecht
VNG
VNG en regio overleg
VNG fora
VNG fora
VNG Forum/Privacy
VNG Kennisgroep en fora
VNG Realisatie
VPR
VSNU
Waterschapshuis
Werkgroep KleinLef (=netwerk kleine uitvoeringsorganisaties)

Enkele specifieke opmerkingen werden in deze rubriek gemaakt:

- "Ben wel lid maar ervaar niet directe steun."
- "Kenniskringen ontwikkelen nog wel eens group think die de verkeerde kant uit gaat (zo is de AVG niet bedoeld - bijvoorbeeld: teveel aandacht voor artikel 30, terwijl het verwerkingsregister wettelijk bijzaak is. Centraal in de AVG staan artikelen 24 en 25. Focus je daarop, dan komt het verwerkingsregister vanzelf - als instrument i.p.v. doel op zich."
- "Ik raadpleeg veel documenten van de bovenstaande partijen maar de stukken van IBD en VNGR zijn niet altijd juist en geven onjuiste interpretatie aan de AVG."
- "Ik ben zelf actief in mijn netwerk en kom graag in contact met collega FG's bij gemeenten. Wel ontzettend behoefte dat vanuit de VNG of IBD aparte workshops/congressen voor FG's bij gemeenten worden georganiseerd."

Bijlage IV: Specifieke opleidingen

(vraag 27, op volgorde van binnenkomst[5])

CIPP/E
"Opleiding tot"/training FG met verschillende gemeenten/FG's uit de regio
'Data Protection Officer (DPO) in de praktijk'
10 jaar ervaring wbp
3 daagse cursus ter inleiding FG-schap (IT academy)
3 daagse training FG in de praktijk
3-daagse masterclass Auditing Privacy
4-daagse post-doc Privacy & Persoonsgegevens Universiteit Tilburg
6-daagse Opleiding CISO inclusief examen -SEP
6-daagse Training FG - SEP
Aangesloten bij privacyclub VNG
Academie voor Wetgeving, IIR, OSR
Accountability onder de AVG bij IIR
Adviesvaardigheden
Afgeronde cursus CISM
Als onderdeel van permanente educatie
AVG
AVG algemeen
AVG in de praktijk (VNG-academie)
AVG in de praktijk van de VNG (2 d)
Bestuursacademie dpo (in opleiding)
Beveiligingsfunctionaris PUN (IRON B.V.)
Bijscholing AVG
BISL
BISL
Bussiness Change Practioner (om mensen mee te nemen in de veranderingen)
CCSP
CDPO
CDPO bij IIR
CDPO van IIR
Certificering data protection officer IIR
Certified data protection officer bij IIR
Certified Information and Privacy Professional - Europe (CIPP/E)
Cip conferenties
CIP Privacy by Design
CIPM (21x)
CIPM bij IAPP
CIPM van IAPP
CIPP
CIPP
CIPP E
CIPP M, Specialisatiecursus privacyrecht etc
CIPP/E (20x)
CIPP/E (examen gehaald)
CIPP/E (gecertificeerd)
CIPP/E (in de planning)
CIPP/E bij IAPP
CIPP/e geeft ruim inzicht doch naar mijn oordeel - ook bij de certificering een te juridische insteek en te weinig ruimte/aandacht voor bedoeling - toepasbaarheid en handhaafbaarheid
CIPP/M
CIPP/M (examen nog niet gedaan)
CiPPE-CIPT
CIPT
CIPT
CIPT
CISA
CISA
CISA
CISM
CISM
CISO
CISSP
CISO via SEP
CISSP
CISSP
CISSP
CISSP
CISSP
Cloud & recht
Communicatie
Congressen, cursussen
Considerati - Opleiding DPO (modules over de praktische toepassing van de AVG)
Considerati Data Protection Officer modules 3, 4 en 5
Contractenrecht (verwerkersovereenkomsten)
CRISC
Cursus CISO
Cursus en masterclass AVG via Euroforum
Cursus FG (Segment, in company); afgebroken vanwege te laag niveau van de cursus
Cursus gecertificeerd FG
Cursus Privacy Officer
Cursus voor FG 10 dagdelen
Cursusdag VNg
Cybersecurity in Governance
dagcursus AVG compliancy
dagcursus privacy vanuit juridisch perspectief
Data protection in de praktijk in het sociale domein
Data protection officer
Data Protection Officer
Data Protection Officer - Tulser Privacy Academy
Dataprotectie
De opleiding gemeentelijke FG van Segment

[5] Vanwege de bonte verzameling van benamingen is besloten om geen poging tot clustering te doen.

Diverse bijeenkomsten bijgewoond toen we net startten op het gebied van privacy en beveiliging. Altijd aan te raden om de juiste basis kennis op te doen.
Diverse cursussen
Diverse cursussen
Diverse korte cursussen/seminars op dit vakgebied
Diverse opleidingen van IIR
Diverse trainingen / bijeenkomsten door CIP
Diverse WBP-trainingen
DPO
DPO bij gemeente
DPO Hogeschool Arnhem Nijmegen
Duthler Academy Leergang FG (afgerond, docent en RFG)
Een interne 4daagse FG-training verzorgd door Legal2Practise. Deze is op maat gemaakt. Samen georganiseerd met collega's in de regio (7 gemeenten en 2 gemeenschappelijke regelingen). Aan te bevelen omdat je dan de casussen die spelen goed kunt meepakken.
Eerder een 7 daagse FG-training van Segment gestart en 3 dagen gevolgd. Deze ivm te laag niveau beëindigd.
Eigen kennisvergaring
Eigen netwerk van FG/CISO in de regio
EIPA
EIPA dataprotectie (Maastricht)
En als ik nu ergens een opleiding vind waar ik nog iets van kan leren, doe ik hem gelijk
Essentials of coaching (vooral hoe je mensen kunt activeren)
EU General Data Protection Regulation DPO Professional University Certificate (ECPC-B DPO)
EU General Data Protection Regulation Foundation (IT Governance)
EU General Data Protection Regulation Practitioner (IT Governance)
EXIN Information Security Foundation
EXIN Privacy and Data Protection Foundation
FG in de praktijk
FG in de publieke sector (IIR)
FG leergang
FG via SEP
Functionaris Gegevensbescherming van Segment (9 d)
Functionaris Gegevensbescherming vie de Bestuursacademie (NCOI) [geen aanrader]
Gegevensuitwisseling bij gemeenten
IAPP / CIPP/E
IAPP-Gecertificeerd: CIPP/E, CIPM
Ik geef FG-trainingen
In company training over informatiebeveiliging en gegevensuitwisseling
In eerste instante vele (gratis) workshops
Informatie op internet
Informatiebeveiliging
Information Security Management Expert
interne training PO en FG
Interne trainingen en webinars
Interne tweedaagse AVG training verzorgd door IIR
Intro pivacy bij Duthler Associates
Introductiecursus AVG
ISO27001
Cursus via VNG
Externe opleiding FG Startel.
Koppe Consultancy - Algemene training over de AVG
Lean Procesmanagement
leergang FG
Leergang FG Duthler
Leergang FG Duthler Academy
Losse cursus over AVG
M&I trainingsprogramma 4-daagse (in de pen)
Maatwerkcursus privacywetgeving
Master in privacy aan de universiteit en certificaten van IAPP
Master Recht & informatisering (TiU/TILT, 2007)
Masterclass AVG
Masterclass AVG (Euroforum)
Masterclass Euroforum
Masterclass Europese Privacyverordening (Euroforum, 2016)
Mlo-bz gegevensverstrekking en privacy
NCOD
NEN7510
NGFG
NNextsecure (Knowingo) AVG Awareness Algemeen en AVG Awareness MT
Nog niet
Nyenrode Certificering IT regie manager (privacy onderdelen)
Opleiding DPO via Considerati
Opleiding FG (Segment opleidingen)
opleiding FG Considerati
opleiding Functionaris gegevensverstrekking
Opleiding gemeentelijk functionaris gegevensbescherming
Opleiding tot certified data protection officer van IT governance
Opleiding tot DPO bij TPF
Opleiding tot DPO/FG
opleiding voor het zijn van FG van PMP
Opleidingen coaching en veranderingsmanagement
Overtuigingskracht
PIA's in de praktijk
Post HBO Privacy Management
Praktijjk
Praktijkgerichte opleiding FG
Praktijktraining FG via SEP
Privacy 2008, Privacy 2011 en Privacy 2014 (compliance opleidingen Achmea)
Privacy Factory (wekelijks half jaar plus 3 mnd stageopdracht)
Privacy Impact Assessment
Privacy in het sociale domein - Schulinck
Privacy officer
Privacy Officer
Privacy officer 2.0 bij IIR
Privacy Officer in de praktijk
Privacy voor gemeenteambtenaren
Privacy-gerelateerde cursussen los

Privacyrecht als specialistisch vak in de Master Informatierecht (UvA)
Professional University Diploma ECPC (volgend)
Projectmanagement Prince2 foundation en practitioner (niet gericht op gegevensbescherming, maar wel van belang om gestructureerd te implementeren)
Ruime organisatie ervaring op relevant werkgebied
Segment FG
Segment CISO
Sociaal Domein en andere inhoudelijke cursussen
Specialisatiecursus Privacy & Persoonsgegevens (TiU/TILT, 2016)
Specialisatiefunctionaris gegevensbescherming
Speedup course Duthler Academy
Training AVG (Langhenkel)
Training DPO
Training OSR Utrecht
Training van Corrie Ebbers via NCOD
Training van IIR, zeer praktijkgericht (positief)
Training Wbp EN AVG (diverse dagen)
Trainingen, meer informatieve
Trier opleiding dpo van een week
Twee daagse cursus Vijverberg
Universitaire vakken Privacy & Gegevensbescherming Universiteit Leiden
Vak privacy en security aan de Vu
Veel profijt van jarenlange achtergrond als verwerkings-Verantwoordelijk ethisch bewust zorgprofessional
VNG
Workshops
Workshops over AVG

Bijlage V: De vragenlijst

SECTOR EN ORGANISATIE

1 In welke sector of type organisatie bent u actief als FG of DPO?

Departementaal	Provinciaal
Woningcorporatie	Gemeentelijk
Energie	Water
Financieel	ZBO
Zorg	Overheidsstichting
Vervoer	Staatsrechtelijk
Agentschap/Baten-lastendienst	Onderwijs/ kennisinstituut
Provinciaal	Overige

toelichting *De keuzeopties betreffen zowel sectoren als organisatietypes. Indien u werkzaam bent bij meerdere organisaties, kies dan voor een typering die past bij de grootste organisatie waarvoor u werkt*

2 Aantal medewerkers in de organisatie

minder
20 - 50
50 - 100
100 - 500
meer dan 500

toelichting *Kies de grootste organisatie als voorbeeld indien u bij meerdere organisaties als FG werkzaam bent.*

3 Van hoeveel mensen verwerkt de organisatie bij benadering de persoonsgegevens op jaarbasis?

0 tot 1.000
Meer dan 1.000
Meer dan 10.000
Meer dan 100.000
Meer dan 1 miljoen
Meer dan 5 miljoen

4 Hoe beoordeelt u het privacybewustzijn van de organisatie? Geef uw oordeel over de volgende stellingen (vul in voor de grootste organisatie indien u voor meerdere organisaties werkt)

Ja - Nee - Niet van toepassing / weet niet

Mijn organisatie weet welke persoonsgegevens zij verwerkt
Mijn organisatie beschikt over een AVG-conform register of is bezig dit te vullen
Mijn organisatie beschikt over een uitgeschreven privacy beleid
Mijn organisatie heeft een functionerende procedure meldplicht datalekken
De organisatie trekt lessen uit datalekken
De organisatie heeft een netwerk van privacy contactpersonen
De medewerkers beschikken over voldoende kennis over privacy
Mijn adviezen worden meestal opgevolgd
Ik kan op eigen initiatief met de Autoriteit Persoonsgegevens overleggen
De meeste leidinggevenden in de organisatie geven qua privacy het juiste voorbeeld
Mijn organisatie heeft de Privacy Selfassessment (PriSA) van het CIP gedaan en weet op welk niveau van volwassenheid zij zit
Er is een plan is een plan van aanpak om de volwassenheid te verhogen

FORMELE FUNCTIEOMSCHRIJVING EN POSITIONERING

5 In welke categorie valt het voltijds bruto maandsalaris voor de FG-functie?

minder
2000 - 3000
3000 - 4000
4000 - 5000
meer

6 Hoeveel dagen per week besteedt u gemiddeld aan uw FG-taken?
minder
1 dag
2 dagen
3 dagen
4 dagen
5 dagen
meer

7 Vindt u de beschikbare tijd toereikend?
Ja
Nee

8 Is er binnen uw organisatie meer dan één FG aangesteld?
Ja
Nee

toelichting *Het maakt voor deze vraag niet uit hoe de hiërarchische relatie met eventueel andere FG's is (boven-, onder of nevengeschikt).*

9 Oefent u in (een van) de organisatie(s) waarvoor u werkt naast de FG-functie ook andere functies uit?
Ja
Nee

10 Welke andere functie(s) betreft dit?
<tekst>
<tekst>
<tekst>
<tekst>

11 Ervaart u hierbij wel eens een belangenconflict?
<tekst>

toelichting *Ja of nee volstaat. Indien gewenst kunt u een toelichting in algemene termen bijvoegen. Vermijd herkenbaarheid: toelichtingen die herleidbaar zijn tot personen, organisaties of specifieke voorvallen worden geanonimiseerd of genegeerd.*

TAKEN EN WERKZAAMHEDEN

12 Waarop ligt het zwaarste accent in uw dagelijks werk als FG?
Toezicht
Advies
Beide even zwaar
Overige

13 Hoe vindt toezicht plaats?
Ik houd actief toezicht en ga zelf op zoek naar onjuiste toepassing van de regels
Ik houd passief toezicht en wacht tot een probleem met betrekking tot onjuiste toepassing van de regels aan mij wordt voorgelegd
Ik houd zowel actief als passief toezicht
Ik houd ad hoc / steekproefsgewijs toezicht
Toezicht gebeurt planmatig en volgens een vaste aanpak (de organisatie weet wat zij kan verwachten)
Toezicht is geënt op de PIA en de maatregelen die daarin worden aangegeven
Overige

toelichting *Meerdere antwoorden mogelijk*

14 Inhoudelijkheid van het toezicht
Ik richt mij bij toezicht vooral op compliance, of de formele regels zijn vervuld: is er een formele privacy-organisatie, worden PIA's tijdig verricht en zijn deze van voldoende kwaliteit, is er een register ingericht, etc.
Ik richt mij bij het toezicht vooral op de bedoeling van de AVG: is de privacy-organisatie voldoende effectief, dragen PIA's bij aan verbetering van de verwerking en worden de aanbevelingen opgevolgd, vormt het register een effectief instrument voor toezicht, etc.
Overige

15 Rapportage over het toezicht
Ik richt mijn toezichtbevindingen aan de hoogste verantwoordelijke
Ik richt mijn bevindingen aan de gemandateerde verantwoordelijke
Ik richt mijn bevindingen aan het operationeel management en de werkvloer
Overige

16 Hoe vult u de adviesrol in?
Actief, ik geef ongevraagd advies
Passief, ik geef alleen gevraagd advies
Beide
Overige

17 Houdt u zich actief bezig met de beoordeling of afwikkeling van datalekken?
Ja
Nee

18 Hebt u bemoeienis met (de uitvoering van) PIA's in de organisatie?
Ja
Nee

19 Hoe komen PIA's tot stand:
De PIA wordt opgesteld en uitgevoerd door (medewerkers van) de verantwoordelijke
De PIA wordt opgesteld en uitgevoerd door gespecialiseerde medewerkers
De PIA wordt opgesteld en uitgevoerd door externen
Overige

20 Uw rol bij (de uitvoering van) PIA's: welke bewering past het best:
Ik ben formeel betrokken bij besluitvorming over het uitvoeren van PIA's
Ik stel de inhoud en opzet van PIA's (mede) vast
Ik adviseer bij de totstandkoming en over de kwaliteit van PIA's
Ik adviseer ongevraagd bij de totstandkoming en over de kwaliteit van PIA's
Ik houd toezicht op de toepassing van de maatregelen uit de PIA's

21 Kwaliteit van het verwerkingsregister: is de kwaliteit van de registratie voldoende om er toezicht mee te kunnen uitoefenen?
Ja, voldoende
Nee, onvoldoende
Niet van toepassing / er is (nog) geen verwerkingsregister

toelichting *Het gaat hier om de kwaliteit van de informatie, is die voldoende om aan de wet en vragen van de AP tegemoet te komen?*

22 Hebt u bemoeienis met het register van verwerkingen?
Ik houd zelf het register van verwerkingen bij
Medewerkers die onder mijn verantwoordelijkheid staan houden het register van verwerkingen bij
Ja, maar anderen houden het register van verwerkingen bij
Ik bemoei mij niet met het register van verwerkingen

23 Status van het verwerkingsregister:
Enkele kritieke verwerkingen zijn gedocumenteerd
Alle kritieke verwerkingen zijn gedocumenteerd
Alle verwerkingen zijn gedocumenteerd
Alle verwerkingen zijn gedocumenteerd en het register wordt periodiek of wanneer nodig geactualiseerd

24 De zorg voor bewustwording en opleiding van medewerkers: welke stelling past momenteel het beste bij uw werk?
Is mijn (gedelegeerde) verantwoordelijkheid
Ik ben altijd betrokken bij de ontwikkeling van trainingen
Ik adviseer en participeer ad hoc
Maakt geen deel uit van mijn takenpakket
Niet van toepassing

25 Klachtafhandeling, verzoekschriften, te woord staan van betrokkenen
Is mijn (gedelegeerde) verantwoordelijkheid
Ik adviseer en participeer ad hoc, op verzoek van de organisatie
Maakt geen deel uit van mijn takenpakket
Overige

toelichting *Bedoeld zijn privacygerelateerde klachten en verzoeken van 'betrokkenen' zoals bedoeld in de AVG.*

OPLEIDINGEN EN VOORKENNIS

26 Vooropleiding(en) (type en richting)
MBO <tekst>
HBO <tekst>
Universitair <tekst>
Anders <tekst>

toelichting *Het gaat hier om een indicatie van het opleidingsniveau en de aard van de opleiding, bijvoorbeeld: HBO Frans, MBO Meet- en regeltechniek etc. Over specifieke, op gegevensbescherming gerichte vakopleidingen of cursussen gaat de volgende vraag.*

27 Hebt u specifieke op gegevensbescherming gerichte of daarvoor relevante vakopleidingen, trainingen of cursussen gevolgd?
<tekst>

toelichting *Optionele vraag, kan leeg blijven. Hier zijn we vooral benieuwd naar opleidingsmogelijkheden waar u goede ervaringen mee hebt, die u zou aanbevelen aan (aspirant) collega's.*

28 Beschikt u over werkervaring (niet noodzakelijk als FG) opgedaan in de periode voordat u FG werd of wilde worden?
Ja (specificeren kan in de volgende vraag)
Nee

toelichting *Wij zijn benieuwd naar de 'professionele herkomst' van FG's en of er mensen zijn die een baan als FG ambiëren als zij uit de schoolbanken komen.*

Kunt u aangeven wat voor werk u deed voordat u FG werd?
<tekst>

toelichting *Wij zijn benieuwd uit welke werkvelden FG's zoal kunnen komen. Zijn dat gerelateerde arbeidsverledens, of hebben die juist niets met gegevensbescherming van doen?*

30 Hoeveel jaren bestrijkt uw 'pre-FG' arbeidsverleden?
meer dan 10 jaar
meer dan 5 jaar
meer dan 2 jaar
meer dan 1 jaar
minder dan 1 jaar

31 Leeftijdsindicatie:
jonger dan 25 jaar
25 - 40 jaar
40 - 55 jaar
ouder dan 55 jaar

POSITIE IN DE ORGANISATIE, ONDERSTEUNING EN MIDDELEN

32 Dienstverband: werkt u momenteel:
in dienst voor onbepaalde tijd
in dienst voor bepaalde tijd
extern ingehuurd

toelichting *Bedoeld om het onderscheid te maken tussen 'vaste medewerker' en 'ingehuurd'.*

33 Hoeveel tijd bestrijkt uw tijdelijke contract of afgesproken inhuurperiode?
Is (nog) niet bekend
Korter dan 3 maanden
6 maanden
1 jaar
2 jaar
Langer

34 Is de aanstelling van een FG voor de organisatie verplicht?
Ja
Nee
Onbekend

toelichting *Aanstelling' is hier van toepassing op zowel een vast dienstverband als een inhuurconstructie. Ook een met meerdere organisaties gedeelde FG valt hieronder. Het gaat erom dat de organisatie op grond van haar kenmerken over de diensten van een FG moet kunnen beschikken.*

35 Is de positie van FG formeel in uw organisatie geregeld?
Ja
Nee
Onbekend
Overige

toelichting *Is uw handelingsbevoegdheid in een functiebeschrijving vastgelegd en op organisatieniveau bekrachtigd?*

36 Hoe is uw positie in de organisatie?
Ik heb rechtstreeks toegang tot de hoogste leidinggevende in de organisatie
Mijn adviezen aan de leiding gaan altijd via mijn direct leidinggevende
Overige

37 U rapporteert binnen de organisatie aan:
Bestuur
Algemeen directeur
Directeur van een bedrijfsonderdeel
Operationele manager(s) binnen een bedrijfsonderdeel
Overige

38 Op hoeveel medewerkers kunt u rekenen voor ondersteuning (of stuurt u aan)?
1-3
4-6
meer

toelichting *Ook functionele aansturing valt hieronder.*

39 Beschikt u zelf voor 2018 over budget?
Ja
Nee
Nog niet bekend
Op projectbasis, op aanvraag, ad hoc
Overige

40 Kunt u afgerond in euro's aangeven om hoeveel het gaat in 2018?
<getal>

41 Voelt u zich altijd vrij om te adviseren, ook als het advies niet populair is bij het management?
Altijd vrij
Niet altijd vrij

42 Belemmert een impopulair advies uw functioneren?
Niet wezenlijk. Ik ervaar het als normale spanning en vertrouw op mijn professionaliteit
Ja. Het voelt als een flinke aanslag op mijn effectief functioneren als FG

43 Geef voor de onderstaande beweringen aan in hoeverre ze overeenkomen met uw situatie:
helemaal mee eens - een beetje mee eens - neutraal - niet erg mee eens - helemaal niet mee eens
De directie is zich voldoende bewust van de noodzaak om privacy goed op orde te hebben
Ik ervaar voldoende steun van de directie in mijn werk
Het kost weinig moeite om de medewerkers te overtuigen van het belang van privacy
Het kost weinig moeite om het gedrag van de medewerkers daadwerkelijk te veranderen

44 Heeft u in uw werk steun aan kenniskringen op het gebied van privacy buiten de organisatie?
NGFG
VNGR
IBD
CIP
Niet van toepassing
Overige

toelichting *Denk aan discussiefora, vakgenootschappen, specifieke netwerken, een denktank, een opleidingsinstituut, etc. Meerdere antwoorden mogelijk.*

RELATIE MET DE AUTORITEIT PERSOONSGEGEVENS

45 U en de Autoriteit Persoonsgegevens: wat vindt u van de volgende stellingen?
Eens - Oneens - Niet van toepassing / weet niet
Ik heb geen geen behoefte aan contact met de AP
Ik heb regelmatig contact met de AP
De meeste vragen die ik aan de AP wil stellen, worden op de website al voldoende beantwoord
Als ik de AP een vraag stel, krijg ik doorgaans meteen een voldoende duidelijk antwoord
Ik vind persoonlijk contact met medewerkers van de AP belangrijk
Ik heb een of meer vaste contacten bij de AP die ik rechtstreeks kan benaderen

AFRONDING EN AFSLUITING

46 Hebt u opmerkingen of suggesties? Plaats ze hier:
<tekst>

toelichting *Wat u hier invult telt niet mee als uitkomst van het onderzoek zelf, wat niet wegneemt dat het waardevol kan zijn en een rol kan spelen bij de algemene evaluatie. Hou het daarom anoniem.*

Bijlage VI: Samenstelling respondenten naar sector/type organisatie

(zie paragraaf 1.1)

Vraag 1:

In welke sector of type organisatie bent u actief als FG of DPO?	
Vervoer	1
Agentschap/Baten-lastendienst	2
Financieel	2
Provinciaal	2
Staatsrechtelijk	2
Water	2
Overheidsstichting	3
Onderwijs/kennisinstituut	4
Departementaal	6
Zorg	11
ZBO	16
Overige	19
Gemeentelijk	103
Totaal aantal respondenten:	173

